

NIEUW BROEDGEVAL APPELVINK IN ZUID-KENNEMERLAND

C. van Deursen

Vanaf de laatste decemberweek van 1988 tot in de laatste week van april 1989 nam ik met zekere regelmaat - tenminste maandelijks - één of meer Appelvinken waar. Die waarnemingen vonden, op een uitzondering na, alle plaats in het gebied vanaf Alverna (Boekenrodeweg), Oosterduinweg, Bovenweg, Duinlustweg, Koningshof, Blinkertweg en terug naar de Zandvoortselaan. Omdat ik in het genoemde gebied woon, fietste ik vrijwel dagelijks een rondje door die omgeving. In het prille voorjaar is het van groot voordeel, dat Appelvinken in de kale boomkruinen op hun typische pstik-geluid tamelijk gemakkelijk te lokaliseren zijn. Doch, ondanks hun relatief grote omvang, is het niet altijd eenvoudig om ze ook werkelijk te zien. In een vertakte kroon van een eik of linde weten ze zich vaak aan waarneming te onttrekken. Wanneer ze echter in paarstemming raken, hun territorium innemen en verdedigen, zingen ze vaak vanuit de uiterste boomtoppen. In een territorium beschikt een mannetje vermoedelijk over een aantal van dergelijke zang - of waarneemposten. Vermoedelijk, omdat het in onze omgeving nog steeds om incidentele broedgevallen gaat en er daardoor om territoria niet al te hard hoeft te worden geredetwist met burens. Vandaar dat het niet even duidelijk is, of een vogel die twee ochtenden achtereen op eenzelfde plek wordt waargenomen, er ook de derde morgen zal zitten. Dat althans was mijn ervaring met het broedgeval in Lindenheuvel (van Deursen, 1986).

Hoewellandelijk gezien noch in het najaar van 1988 noch in het voorjaar van 1989 van duidelijke rushes van Appelvinken sprake is geweest, was het voor mij, gezien de relatieve regelmaat van waarnemingen, zaak de eventuele broedpogingen op de voet te volgen.

Voor een soort met zo'n heimelijk gedrag binnen zijn broedgebied als de Appelvink is dat eenvoudiger bedacht dan uitgevoerd. Eind april nam ik de vogel(s) nog één keer waar, en wel op de Bentveldweg, ter hoogte van de driesprong naar het Aerdenhouts Kopje, in één der hoge monumentale iepen bij het poortgebouw van Klein Bentveld. Daarna zag of hoorde ik de vogels niet meer. Op 19 juni was ik in Koningshof, noordelijk van de Waterberg, om daar te kijken naar Zwarte Mezen en Fluiters. Daar hoorde ik in de verte het geluid van een alarmerende Appelvink. Om zeker te zijn heb ik nog eens een half uur gewacht en toen hoorde ik opeens opnieuw Appelvinken, en met hen, jongen. Deze maken een neuzelend, Groenlingachtig bedelgeluid. Ondanks alle moeite kreeg ik de vogels zelf niet te zien. De beheerder van Koningshof werd door mij geïnformeerd en hij slaagde erin de volgende dag de vogels wel waar te nemen.

Met zijn waarneming lijkt alles erop te wijzen, dat die Appelvinken in de buurt moeten hebben gebroed. Zwerven met uitgevlogen (immers bedelende) jongen ligt niet erg voor de hand en staat ook niet uitdrukkelijk in de literatuur aangegeven. Hoewel ik nadien nog enkele malen op de waarnemingsplaatsen ben geweest, heb ik er tot dit moment (25 juli) geen Appelvinken meer gezien of gehoord.

De gebiedsbeschrijving, zoals door auteurs wordt aangegeven (Mountfort, 1957 en Simms, 1971) is vrijwel geheel van toepassing op een groot deel van de Zuidkennemer binnenduinrand. Het lijkt dus meer dan waarschijnlijk, dat er regelmatig Appelvinken hier zullen broeden, maar dat deze nog niet "passen" in het waarnemingspatroon van veel vogelaars. De "stepping-stone" theorie schijnt voor deze soort van toepassing te zijn. Aannemende dat de Appelvinken in Nederland in aantal blijven toenemen, mag men stellen, dat ze relatief gemakkelijk de kuststreek kunnen bereiken, zeker de noordwestelijke Randstad. In dat gebied liggen, om tal van uitbreidingswijken, ruime groengordels, waarin veel besdra-

gende struiken en bomen met steenvruchten. Voor een migre-
rende vogel een bijna ideale route om zich te verplaatsen.
Het ligt zeker niet voor de hand om te veronderstellen, dat
de situatie voor vestiging zich sterk verbeterd heeft, daar
het landschapstype dat de Appelvink prefereert, vooral rond
Bloemendaal, al heel lang aanwezig is.

Met deze nieuwe geslaagde broedpoging heeft het er alle
schijn van, dat we de Appelvink werkelijk tot de schaarse,
maar regelmatige broedvogels in Zuid-Kennemerland mogen
rekenen. Mijn waarnemingen staan overigens niet geheel
op zich. Ook in het Noordhollands Duinreservaat - vnl. in
de duinen van Heemskerk - werd bij de Kruisberg een aantal
waarnemingen van Appelvinken gedaan. Een paartje bij een
drinkvijver in begin juni en alarmerende vogels in dezelfde
omgeving duiden vermoedelijk op een broedpoging.

Literatuur

- Akkerman, W.J. en F. Niessen (1966). De vogels van Zuid
Kennemerland. Het Vogeljaar 14: 22-82.
- Bijlsma, R.G. (1979). Appelvink, Atlas van de Nederlandse
broedvogels. Deventer.
- Bijlsma, R.G. (1979). De ecologie van de Appelvink op de
Zuidwest Veluwe. Limosa 52: 53-71.
- Deursen, C. van (1986). Geslaagde broedpoging van Appelvink
in gemeente Bloemendaal. De Fitis 22 (3): 109-110.
- Stuart, J. en E. van Huijssteeden (1987). De Appelvink;
een blijver of niet ? Voorkomen tijdens invasie in 1986
en daarvoor in Zuid-Kennemerland. De Fitis 23 (4): 141-150.
- Mountfort, G. (1957). The Hawfinch. Londen.
- Simms, E. (1971). Woodland birds. Londen.
- Vogelwerkgroep Avifauna West-Nederland (1981). Randstad
en broedvogels. Tilburg.

C. van Deursen, W.P. Speelmanlaan 8, Aerdenhout.